

Hilari Džordan
Zemlji obećani

Hilari Džordan

Zemlji obećani

*Prevela sa engleskog
Jadranka Đerić*

Mono i Manjana
2008.

Naslov originala
Hillary Jordan, *Mudbound*
Copyright © 2008 by Hillary Jordan
Published by arrangement with Alonquin Books of Chapel Hill, a division of Workman
Publishing Company, Inc., New York.

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Prevod
Jadranka Đerić

Lektura
Bojana Đurić

Korice
Ivica Stevanović

Tehnički urednik
Goran Skakić

Priprema za štampu
Ljiljana Pekeč

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

Tiraž
1.500

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111(73)-31

DŽORDAN, Hilari

Zemlji obećani / Hilari Džordan ; prevela sa engleskog Jadranka Đerić :
Beograd : Mono i Manjana, 2008 (Lazarevac, Elvod-print). - 236 str. : 21 cm.
Prevod dela: Mudbound / Hillary Jordan. - Tiraž 1.500. - Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-7804-148-8

COBISS.SR-ID 150275340

Ovo je prozno delo. Dok su, kao i u svakom proznom delu, književna shvatanja i zapažanja zasnovana na iskustvu, sva imena, likovi, mesta i događaji ili su proizvod autorove mašte ili su upotrebljeni fiktivno.

*Majci, Geju i Nani,
na pričama*

Da mogu, na ovom mestu uopšte ne bih pisao. Bili bi tu fotografije, komadići platna, delići pamuka, grumenje zemlje, snimci govora, parčići drveta i gvožđa, bočice mirisa, tanjiri hrane i izmeta...

Komadić tela rastrganog korenima možda bi bolje dočarao suštinu.

Džejms Ejdži, *Hajde da sada hvalimo čuvene ljude*

I

Džejmi

Henri i ja iskopali smo rupu duboku dva metra. Malo pliće i leš bi verovatno isplivao na površinu prilikom sledeće velike poplave: *Zdravo momci! Da me niste zaboravili?* Pomisao na to naterala nas je da nastavimo s kopanjem čak i pošto su nam žuljevi na dlanovima popucali, ponovo se stvorili, pa opet popucali. Bol je razdirao svaki put kad zarijemo lopatu u zemlju – starac zadaje poslednje udarce. Ipak, bilo mi je drago zbog bola. Odagnavao je misli i sećanje.

Kad je rupa postala preduboka i naše lopate više nisu dosezale dno, sišao sam u nju i nastavio da kopam dok je Henri koračao okolo i motrio nebo. Zemlja je bila toliko mokra od silne kiše da sam imao osećaj kao da zarivam lopatu u presno meso. Skidao sam je šakom sa oštrice, proklinjući odlaganje. Bio je to prvi put za tri dana da je kiša stala i možda poslednja prilika da u dogledno vreme sahranimo telo.

„Bolje požuri“, kazao je Henri.

Pogledao sam u nebo. Oblaci iznad mene bili su boje pepela, ali je iz pravca severa nailazila još jedna golema crna skupina koja se kretala brzo.

„Nećemo uspeti“, rekao sam.

„Hoćemo“, uzvratio je on.

Takav je bio Henri: sasvim siguran da će se, ma šta on želi da se desi, *i* desiti. Sahranićemo telo pre oluje. Kiša će stati na vreme da ponovo zasejemo pamuk. Sledeća godina biće bolja. Njegov mali brat nikada ga neće izneveriti.

Kopao sam brže, mršteći se od bola pri svakom udarcu. Znao sam da će me svakog časa Henri bez reči zameniti ako stanem – nije važno što ima skoro pedeset godina na plećima u poređenju s mojih dvadeset devet. Iz ponosa ili tvrdoglavosti, a možda zbog oboje, nastavio sam da kopam. Kad je rekao: „Dobro je, na mene je red“, mišići su mi goreli i šištao sam kao motor pun starog benzina.

Izvukao me je iz rupe, a ja sam stisnuo zube da ne jauknem. Telo me je još bolelo na stotinu mesta od svih onih udaraca nogama i rukama, ali Henri nije znao za to.

Henri nikada neće saznati za to.

Kleknuo sam pokraj rupe i posmatrao ga kako kopa. Lice i šake bili su mu toliko blatnjavi da bi neki prolaznik možda pomislio da je crnac. I sâm sam bez sumnje bio podjednako prljav, ali mene bi odala crvena kosa. Kosa mog oca, bakarni gustiš toliko lep da žene nisu mogle da odole a da ne provuku prste kroz njega. Uvek sam je mrzeo. Buktinja što mi plamti navrh glave, izvikujući svetu da je on u meni. Izvikujući to meni svaki put kad se pogledam u ogledalo.

Na oko metar dubine Henrijeva lopata udarila je o nešto tvrdo.

„Šta je to?“, upitao sam.

„Čini mi se da je komad kamena.“

Ali nije bio kamen, bila je kost – ljudska lobanja, bez povelikog dela pozadi. „Prokletstvo“, kazao je Henri podižući je prema svetlosti.

„Šta ćemo sad?“

„Ne znam.“

Obojica pogledasmo put severa. Crnilo je narastalo, gutajući nebo.

„Ne možemo sve iz početka“, rekao sam. „Mogu proći dani pre no što kiša opet popusti.“

„Ne sviđa mi se ovo“, Henri će. „Nije dobro.“

Ipak je nastavio da kopa, šakama, dodajući mi kosti kako ih je iskopavao: rebra, ruke, karlicu. Kada je došao do donjeg dela nogu, zazvečao je metal. Podigao je cevanicu i ugledah primitivne, porđale gvozdene okove oko kosti. Pokidan lanac visio je s njih.

„Bože“, kaza Henri. „Ovo je grob nekog roba.“

„Otkud znaš?“

Podigao je polomljenu lobanju. „Vidiš ovde? Pogoden je u glavu. Sigurno je bio begunac.“ Henri je odmahnuo glavom. „To sve rešava.“

„Šta rešava?“

„Ne možemo sahraniti oca u crnčev grob“, rekao je Henri. „On bi to mrzeo više nego išta. A sad mi pomoz da izađem.“ Pružio mi je blatnjavu ruku.

Zemlji obećani

„Možda je ipak samo odbegli zarobljenik“, kazao sam. „Belac.“ Možda, ali opkladio bih se da nije. Henri je oklevao, pa dodadoh: „Zatvor je, koliko, samo deset, jedanaest kilometara odavde?“

„Pre će biti šesnaest“, rekao je. Pustio je, međutim, da mu šaka klone uz bedro.

„Hajde“, kazao sam, pruživši mu ruku. „Odmori se. Ja ću malo kopati.“ Kad je pružio ruku i uhvatio me, morao sam se suzdržati da se ne nasmejem. Henri je imao pravo: otac bi to mrzeo više nego išta.

***

Henri je ponovo kopao kad sam video da Lora ide prema nama s kanticama, birajući put preko potopljenih polja. Potražio sam ubrus u džepu i obrisao malo blata s lica. Taština – još nešto što sam nasledio od oca.

„Dolazi Lora“, rekao sam.

„Izvuci me“, kazao je Henri.

Stenjući od napora, čvrsto sam ga uhvatio za ruke, povukao i izvukao preko ruba groba. S mukom se pridigao na kolena, teško dišući. Pognuo je glavu, a šešir mu je spao i otkrio široki pojas ružičaste kože na temenu. Ugledavši je, osetih oštro, neočekivano probadanje. *Stari*, pomislih. *Neću ga uvek imati*.

Pogledao je naviše, tražeći Loru. Kad mu se pogled sreo s njenim, oči mu zasjaše od osećanja tako ličnih da sam se postideo što sam ih video: od žudnje, nade, tračka brige. „Bolje da nastavim“, rekao sam, okrenuvši se i podigavši lopatu. Napola sam uskočio, napola skliznuo u rupu. Sada je bila dovoljno duboka da nisam video ništa iz nje. Baš kako treba.

„Kako ide?“, čuo sam kako Lora pita. Kao i uvek, njen je glas strujao kroza me poput hladne, bistre vode. Bio je to glas koji je s pravom pripadao nekom nebeskom stvorenju, sireni ili anđelu, nikako sredovečnoj ženi farmera iz Misisipija.

„Skoro smo završili“, odgovorio je Henri. „Još tridesetak centimetara i biće gotovo.“

„Donela sam hranu i vodu“, rekla je.

„Vodu!“, Henri se gorko nasmejao. „Baš ono što nam treba, još vode.“ Začuh grebanje kutlače o kofu i Henrija kako guta, a zatim

Hilari Džordan

ugledah Lorinu glavu koju je promolila iznad rupe. Dodala mi je kutlaču.

„Uzmi“, rekla je, „popij.“

Ispio sam vodu želeći da umesto nje ispijam viski. Nestalo mi ga je pre tri dana, malo pre no što je voda preplavila most, odsecajući nas od grada. Mislim da se reka dosad spustila dovoljno da je predem – da se izbacim iz ove proklete rupe.

Zahvalio sam joj i vratio joj kutlaču, ali Lora nije gledala u mene. Pogled joj je bio prikovan za drugi kraj groba, u koji smo položili kosti.

„Bože dragi, jesu li ljudske?“, upitala je.

„Nije bilo pomoći“, odgovorio je Henri. „Bili smo iskopali već više od metar kad smo ih našli.“

Videh kako joj se usne zgrčiše kad je ugledala okove i lance. Pokrila je usta rukom, a zatim se okrenula prema Henriju. „Postaraj se da ih skloniš pre no što ih deca vide“, kazala je.

***

Kada mi je vrh groba bio više od trideset centimetara iznad glave, prestao sam da kopam. „Dođi da vidiš“, pozvao sam Henrija. „Mislim da je prilično duboko.“

Henrijevo lice se pojavilo iznad mene, naopako. Klimnuo je. „Da. Trebalo bi da je dosta.“ Dodao sam mu lopatu, ali kad je probao da me izvuče, nije bilo šanse. Bio sam preduboko, a naše ruke i zidovi rupe bili su preklizavi.

„Doneću merdevine“, rekao je.

„Požuri.“

Čekao sam u rupi. Svud oko mene bilo je blato, smrdelo je i curilo. Iznad glave pravougaonik smrknutog sivila. Stajao sam izvijenog vrata, osluškujući šljapkanje Henrijevih čizama i pitajući se šta ga je toliko zadržalo. *Ako se nešto desilo njemu i Lori*, pomislio sam, *niko neće znati da sam ovde*. Uhvatio sam se za ivice i pokušao da se izvučem, ali prsti su mi samo proklizali kroz blato.

A onda sam osetio prve kapljice kiše na licu. „Henri!“, povikao sam.

Kiša je u početku bila sitna, ali ubrzo će prerasti u pravi pljusak. Voda će početi da puni rupu. Osetiću je kako mi se penje uz noge do bedara. Do grudi. Do vrata. „Henri! Loro!“